

ANALIZA POTENCJAŁU RYNKÓW BLISKIEGO WSCHODU STRESZCZENIE

POZNAŃ 2017
URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

ZNAK SPRAWY:

DRG-2.433.26.2017

Umowa realizowana jest w ramach Projektu pozakonkursowego “Gospodarna Wielkopolska” współfinansowanego ze środków Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, Działanie 1.4: Internacjonalizacja gospodarki regionalnej, Poddziałanie 1.4.2: Promocja gospodarcza regionu.

INVESTIN

ANALIZA POTENCJAŁU RYNKÓW BLISKIEGO WSCHODU

Opracowanie przygotowane dla:

WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

Al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań

NIP: 778-13-46-888

Opracowanie przygotowane przez:

INVESTIN SP. Z O. O.

Ul. Radna 12, 00-341 Warszawa

NIP: 525-22-45-152

ZNAK SPRAWY:

DRG-2.433.26.2017

Umowa realizowana jest w ramach Projektu pozakonkursowego “Gospodarna Wielkopolska” współfinansowanego ze środków Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, Działanie 1.4: Internacjonalizacja gospodarki regionalnej, Poddziałanie 1.4.2: Promocja gospodarcza regionu.

INVESTIN

Spis treści

WSTĘP	4
1. ARABIA SAUDYJSKA	5
2. BAHRAJN	6
3. KATAR	7
4. KUWEJT	8
5. OMAN	9
6. ZJEDNOCZONE EMIRATY ARABSKIE	10
7. IRAN	11
8. IRAK	12
9. IZRAEL	13
10. JORDANIA	14

WSTĘP

Niniejszy dokument stanowi streszczenie opracowania pn. „Analiza potencjału rynków Bliskiego Wschodu” przygotowanego przez INVESTIN Sp. z o.o. w ramach zlecenia realizowanego dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

Opracowanie pn. „Analiza potencjału rynków Bliskiego Wschodu” stanowi źródło informacji dla przedsiębiorstw z Wielkopolski na temat warunków eksportu oraz prowadzenia działalności gospodarczej na rynkach Bliskiego Wschodu, które obejmują Iran, Irak, Izrael i Jordanię oraz kraje Rady Współpracy Zatoki Perskiej (GCC) tj. Arabię Saudyjską, Bahrajn, Katar, Kuwejt, Oman, Zjednoczone Emiraty Arabskie.

W niniejszym streszczeniu znajduje się podsumowanie najważniejszych informacji zawartych w opracowaniu pn. „Analiza potencjału rynków Bliskiego Wschodu” oraz najważniejsze wnioski dotyczące dostępu do wybranych rynków zagranicznych istotnych dla wielkopolskiego eksportera.

1. Arabia Saudyjska

Arabia Saudyjska		
Informacje ogólne	Powierzchnia	2.149.690 km ²
	Populacja	31,8 mln
	PKB	1731 mld USD
	PKB per capita	54100 USD
	Waluta	Rial saudyjski
Eksport	Wielkość	205,3 mld USD
	Główne towary	dominuje ropa naftowa i produkty jej przetwórstwa (ok. 90 % całości eksportu)
	Główni partnerzy	Chiny, Japonia, USA, Korea Południowa, Indie
Import	Wielkość	157,7 mld USD
	Główne towary	maszyny i urządzenia, artykuły żywnościowe, chemikalia, środki transportu, wyroby tekstylne
	Główni partnerzy	Chiny, USA, Niemcy, Korea Południowa, Indie, Japonia, Wielka Brytania
Struktura PKB	przemysł – 42,9 %, usługi – 54,7 % rolnictwo – 2,4 %	
Perspektywiczne branże	ICT, sektor rolno-spożywczy, przemysł drzewno-papierniczy, produkty chemiczne, tworzywa sztuczne, wyroby gumowe i szklane, ceramika, przemysł metalurgiczny, sektor energii elektrycznej, gospodarki wodnej i ochrony środowiska, przemysł obronny	
Stawka celna	5% (dotyczy większości importowanych produktów)	
Dostępne formy działalności	Firma jednoosobowa, Sharikat Al-Mossahamah (S.A.M) to rodzaj spółki akcyjnej, Sharikat Zat Massouliyyah Mahdooah (S.M.M) to spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Sharikat Tadamou to spółka jawna, Sharikat Tawsiyah Bel-ashom - Ashom to rodzaj spółki akcyjnej.	
Najważniejsze wnioski	Arabia Saudyjska posiada ogromny kapitał zgromadzony dzięki wydobyciu i produkcji ropy naftowej oraz wysoki poziom rezerw. Kraj poza ropą naftową i gazem ziemnym posiada bogate złoża rudy żelaza, złota, miedzi, boksytów i fosfatów. Gospodarka Arabii Saudyjskiej posiada kapitał ludzki a oficjalna stopa bezrobocia jest zbliżona do poziomu bezrobocia naturalnego. Arabia Saudyjska jest najbardziej rozwiniętym krajem arabskim (25% całego świata arabskiego). Gospodarkę kraju charakteryzuje silne uzależnienie gospodarki od branży naftowej. Zaangażowanie w stabilizację sytuacji politycznej na Półwyspie Arabskim, co niekorzystnie postrzegane przez niektórych inwestorów. W kraju panują znaczne restrykcje handlowe dotyczące wysokich standardów i długotrwałych procedur administracyjnych, zróżnicowane traktowanie przez władze fiskalne inwestorów zagranicznych oraz złożone przepisy dotyczące zatrudniania obcokrajowców.	

2. Bahrajn

Bahrajn		
Informacje ogólne	Powierzchnia	774 km ²
	Populacja	1,4 mln
	PKB	31,8 mld USD
	PKB per capita	22,3 tys. USD
	Waluta	Bahraini dinar
Eksport	Wielkość	12,09 mld USD
	Główne towary	Ropa naftowa i jej produkty, aluminium, tekstylia
	Główni partnerzy	Arabia Saudyjska, Zjednoczone Emiraty Arabskie, USA, Indie, Korea Południowa
Import	Wielkość	7,97 mld USD
	Główne towary	Ropa naftowa, maszyny i urządzenia, chemikalia.
	Główni partnerzy	Arabia Saudyjska, USA, Chiny, Japonia, Australia, Indie
Struktura PKB	Usługi: 62,3%, przemysł: 37,3 %, rolnictwo: 0,3 %	
Perspektywiczne branże	Finanse i ubezpieczenia, branża pojazdów, branża medyczna, edukacja i szkolnictwo, branża energetyczna, branża meblarska i design, branża budowlana i nieruchomości, ochrona środowiska, branża spożywcza i rolnictwo, inne: produkty chemiczne, ceramika, kosmetyki.	
Stawka celna	5% dla większości towarów importowanych	
Dostępne formy działalności	Public Shareholding Company (Spółka publiczna), Closed Shareholding Company, With Limited Liability Company, Partnership Company (Spółka jawna), Simple Commandite (Spółka komandytowa), Commandite by Shares (Spółka komandytowo-akcyjna), Single Person Company (Jednoosobowa działalność gospodarcza), Branch	
Najważniejsze wnioski	Bahrajn jest uważany za najlepiej uregulowane centrum usług finansowych na Bliskim Wschodzie. Przy niewielkiej populacji występuje stosunkowo duży potencjał nabywczy. Królestwo Bahrajnu można traktować jako jedną dużą, specjalną strefę ekonomiczną: kraj posiada najkorzystniejszy system podatkowy wśród wszystkich krajów GCC, nie ma VAT, bariery ochronne stosowane są w niewielkim stopniu. W kraju panuje niestabilność polityczna, gospodarka jest słabo zdywersyfikowana i dużą rolę odgrywa w niej sektor publiczny. Prawo zezwala na pełną (100%) własność firm i nieruchomości przez podmioty zagraniczne w większości branż. Istnieje konieczność zatrudniania kontyngentu obywateli Bahrajnu. Rekomendowana jest współpraca z lokalnym agentem.	

3. Katar

Katar		
Informacje ogólne	Powierzchnia	11.586 km ²
	Populacja	1,951 mln
	PKB	319,8 mld USD
	PKB per capita	132,1 USD
	Waluta	Rial katarski
Eksport	Wielkość	55,1
	Główne towary	Ropa naftowa, produkty rafineryjne, gaz LNG, nawozy sztuczne, stal
	Główni partnerzy	Japonia, Korea Południowa, Indie, Chiny, Zjednoczone Emiraty Arabskie
Import	Wielkość	31,9
	Główne towary	Samochody, turbiny gazowe, samoloty i części samolotowe, sprzęt RTV
	Główni partnerzy	USA, Niemcy, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Chiny, Japonia, Wielka Brytania
Struktura PKB	przemysł – 58,8 %, usługi – 41,1 % rolnictwo – 0,1 %	
Perspektywiczne branże	sektor rolno-spożywczy (żywność), branża chemiczna, branża farmaceutyczna i kosmetyczna	
Stawka celna	5%	
Dostępne formy działalności	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka kapitałowa, Joint Venture, Oddziały firm zagranicznych, Przedstawicielstwa firm, Agencje/dystrybutorzy/ franszyza	
Najważniejsze wnioski	<p>Bogate złoża gazu ziemnego i ropy naftowej. Silne uzależnienie gospodarki od gazu ziemnego i ropy naftowej. Od strony politycznej Katar charakteryzuje stabilna rządowa polityka fiskalna i monetarna. Katar zajął 22 miejsce w rankingu Transparency International Corruption Perception Index w 2014 roku. Stawka CIT została zmniejszona do poziomu 10%. Restrykcje handlowe związane z sankcjami nałożonymi przez kraje GCC. W większości sektorów udział inwestorów zagranicznych ograniczony do poziomu 49%. Prognozy dla kraju zakładają długoterminowe perspektywy wzrostu gospodarczego z uwzględnieniem uzależnienia od wydobycia węglowodorów. Rozbudowa infrastruktury związanej z imprezami sportowymi (Mistrzostwa Świata w piłce nożnej w 2022 r), a także z Programem Qatar National Vision 2030. Inwestycje w szkolnictwo w celu zapewnienia wykwalifikowanej kadry pracowniczej. Umożliwienie udziału inwestorów kapitałowych w wysokości 100% akcji/udziałów przedsiębiorstw krajowych.</p>	

4. Kuwejt

Kuwejt		
Informacje ogólne	Powierzchnia	17,8 tys. km ²
	Populacja	2,8 mln
	PKB	110,9 mld USD
	PKB per capita	ok. 30 tys. USD
	Waluta	Dinar kuwejcki
Eksport	Wielkość	57,13 mld USD
	Główne towary	Ropa naftowa i produkty jej przetwórstwa, nawozy sztuczne
	Główni partnerzy	Korea Płd., Indie, Japonia, USA, Chiny.
Import	Wielkość	25,67 mld USD
	Główne towary	Artykuły żywnościowe, materiały budowlane, pojazdy i ich komponenty, odzież
	Główni partnerzy	USA, Chiny, Arabia Saudyjska, Korea Płd., Japonia, Niemcy, Indie.
Struktura PKB	Przemysł, gł. naftowy: 59,6 %, usługi: 40 %, rolnictwo: 0,4 %.	
Perspektywiczne branże	Sektor naftowy, branża budowlana, branża pojazdów, branża medyczna, bezpieczeństwo, ICT, ochrona środowiska, branża spożywcza i rolnictwo, branża meblarska i design, przemysł metalurgiczny, inne: produkty chemiczne, tworzywa sztuczne, wyroby gumowe i szklane, ceramika, kosmetyki (zwł. perfumy i wody toaletowe), szkło budowlane i dekoracyjne, panele, płytki ceramiczne, włókna syntetyczne, opony samochodowe.	
Stawka celna	5% dla większości towarów importowanych	
Dostępne formy działalności	Spółka z o.o., Closed Joint Stock Company (KSC Closed), Spółka akcyjna (Joint Stock Company). Prawo wymaga, aby podmiot zagraniczny (z wyjątkiem określonych sektorów) działał za pośrednictwem kuwejckiego agenta.	
Najważniejsze wnioski	Zamożny kraj z niewielką geograficznie, względnie otwartą, słabo zdywersyfikowaną gospodarką. Brak porozumienia między władzą ustawodawczą i wykonawczą często ogranicza realizację zaplanowanych projektów. Rozwój sektora prywatnego hamowany przez dużą atrakcyjność sektora publicznego zatrudniającego ok. 76% obywateli, ale wprowadzane zachęty dla przedsiębiorców zagranicznych. Sprzedaż produktów możliwa jest po podpisaniu umowy agencyjnej z wybranym partnerem kuwejckim, najczęściej na zasadzie wyłączności. Obywatele państw innych niż państwa GCC nie mogą nabywać/posiadać ziemi i nieruchomości. Branża nieruchomości i surowców mineralnych są niedostępne dla kapitału zagranicznego. Brak VAT. Stosunki dyplomatyczne z Izraelem nie są utrzymywane.	

5. Oman

Oman		
Informacje ogólne	Powierzchnia	309,5 tys. km ²
	Populacja	3,4 mln
	PKB	66,29 mld USD
	PKB per capita	46 tys. USD
	Waluta	Rial omański
Eksport	Wielkość	27,5 mld USD
	Główne towary	Ropa naftowa, reeksport, ryby, metale, tekstylia.
	Główni partnerzy	Chiny, UAE, Indie
Import	Wielkość	21,29 mld USD
	Główne towary	Maszyny i sprzęt transportowy, wyroby przemysłowe, żywność, zwierzęta gospodarskie, smary.
	Główni partnerzy	UAE, Chiny, Indie
Struktura PKB	Usługi: 53,9%, przemysł (gł. naftowy): 47,6%, rolnictwo: 1,8%	
Perspektywiczne branże	Branża ropy i gazu, transport i infrastruktura, gospodarka wodna i ochrona środowiska, branża medyczna, produkcja przemysłowa, branża energetyczna, ICT, akwakultura i rybołówstwo, edukacja i B&R, branża spożywcza i rolnictwo, branża meblarska i design	
Stawka celna	5% na większość produktów	
Dostępne formy działalności	Spółka jawna, Spółka komandytowa, Joint venture, Spółka z o.o., Spółka akcyjna, Franczyza, Oddział, Holding, Przedstawicielstwo handlowe, Wyznaczenie agenta handlowego.	
Najważniejsze wnioski	<p>Drugi największy kraj na Półwyspie Arabskim silnie uzależniony od malejących na własnym terytorium zasobów ropy naftowej – duży wpływ światowych cen ropy naftowej na kondycję gospodarki Omanu. Wprowadzono plan rozwoju zakładający dywersyfikację, industrializację i prywatyzację gospodarki. Popularną formą wejścia na rynek jest współpraca z lokalnym agentem. Poza obywatelami krajów GCC oraz USA, zagraniczny inwestor może posiadać do 70% udziałów firmy operującej w Omanie. Istnieje konieczność zatrudniania określonego procentu obywateli Omanu w ramach tzw. „omanizacji”. Uczestnicy wszystkich przetargów muszą rezydować w Omanie lub posiadać omańskiego agenta handlowego, firmy zagraniczne nierezydujące w Omanie i nieposiadające agenta mogą uczestniczyć w przetargach międzynarodowych. Przepisy celne w Omanie nie są transparentne.</p>	

6. Zjednoczone Emiraty Arabskie

Zjednoczone Emiraty Arabskie		
Informacje ogólne	Powierzchnia	83 600 km ²
	Populacja	9,400,000
	PKB	407,6 mld \$
	PKB per capita	Powyżej 40 tys. USD
	Waluta	Dirham (AED) , 1 AED= 0,272 \$
Eksport	Wielkość	70% w relacji do PKB
	Główne towary	Ropa naftowa, gaz ziemny i produkty pochodzenia wydobywczego
	Główni partnerzy	Indie, Iran, Japonia, Szwajcaria, Oman, Chiny
Import	Wielkość	51% w relacji do PKB
	Główne towary	Aluminium hutnicze, złoto oraz diamenty
	Główni partnerzy	Chiny, USA, Indie, Niemcy
Struktura PKB	Usługi – 54,7 %, sektor przemysłowy 44,6%, rolnictwo 0,7%	
Perspektywiczne branże	Zaawansowane technologie związane z: branżą druku 3D (szczególnie dla budownictwa- możliwość drukowania betonowych domów w 3D oraz projekty „smart cities”), kosmiczna (plan wysłania misji na Marsa w roku 2021) i lotnicza, sektor ICT, energetyka odnawialna, transport, edukacja, technologie informacyjne i komunikacyjne	
Stawka celna	5 %	
Dostępne formy działalności	Spółka LLC z miejscowym rezydentem posiadającym minimum 51%, która jest polskim odpowiednikiem spółki z o.o.; Spółka wolnostrefowa (Free Zone) z ograniczoną odpowiedzialnością w ZEA wykorzystywana dla potrzeb lokalnej wymiany handlowej w Strefach Wolnego Handlu; Spółka offshore pomocna do handlu międzynarodowego oraz docelowej struktury holdingowej.	
Najważniejsze wnioski	Kraj wprowadził silną politykę uniezależniania się gospodarki od ropy naftowej i gazu stawiając na rozwój infrastruktury oraz nowoczesne technologie. Rynek pracy jest otwarty na cudzoziemców, którzy stanowią aż 91% siły roboczej i są tutaj zazwyczaj na kilkuletnich kontraktach. Wysoka siła nabywcza oraz jednolita stawka celna przyciąga zagranicznych inwestorów. Najsilniejszym gospodarczo z 7 emiratów jest Abu Zabi, który generuje 95% wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego całego kraju. Największy transport międzynarodowy przechodzi przez Dubaj. Nie natrafiamy na szczególne przeszkody administracyjne w dostępie do rynku ZEA. Brak podatków od dywidend, zysków kapitałowych, VAT czy obrotowego.	

7. Iran

Iran		
Informacje ogólne	Powierzchnia	1.648.000 km ²
	Populacja	80,3 mln
	PKB	1382 mld USD
	PKB per capita	17800 USD
	Waluta	Rial irański
Eksport	Wielkość	31,8 mld USD
	Główne towary	Ropa naftowa, Polimery etylenu, Alkohole acykliczne, Orzechy, Torf
	Główni partnerzy	Chiny, Indie, Turcja, Japonia, Korea Południowa
Import	Wielkość	43,9 mld USD
	Główne towary	Samochody, części samochodowe, biżuteria, blacha walcowana
	Główni partnerzy	Zjednoczone Emiraty Arabskie, Chiny, Algieria, Indie, Korea Południowa, Turcja
Struktura PKB	Usługi - 52,30%, Przemysł - 38,40%, Rolnictwo - 9,30%	
Perspektywiczne branże	przemysł kosmetyczny, farmaceutyczny, technologie związane z efektywnością energetyczną, chemia budowlana, sektor meblarski i wyposażenia wnętrz, sprzęt i aparatura medyczna (w tym sprzęt ratownictwa medycznego), materiały budowlane i dekoracyjne, odzież, sprzęt RTV, AGD.	
Stawka celna	4% - 150%	
Dostępne formy działalności	prywatna spółka akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, oddział lub przedstawicielstwo firmy w Iranie.	
Najważniejsze wnioski	Iran jest krajem o licznym (ok. 80 mln ludzi), stosunkowo młodym (powyżej 60% społeczeństwa w wieku poniżej 30 lat), wysoce zurbanizowanym społeczeństwie. Kraj posiada siódme co do wielkości rezerwy mineralne na świecie, silną bazę produkcji przemysłowej i znaczące sektory rolnictwa i usług. Rynek pracy, charakteryzuje bardzo dobrze wyedukowana kadra pracownicza. Sieć transportowa oferuje dobre połączenia wewnętrzne i transgraniczne. Gospodarka Iranu oparta jest w znacznej mierze na produkcji i eksporcie ropy naftowej. Spadek cen ropy naftowej ma bardzo duży wpływ na gospodarkę kraju. Negatywnymi zjawiskami są duży zasięg szarej strefy i wysoki stopień biurokratyzacji gospodarki. Iran jest potencjalnym światowym centrum handlu. Już prawie 20% handlu ropą naftową przechodzi przez Cieśninę Ormuz, która jest jedyną drogą morską poza Zatoką Perską i jednym z najbardziej strategicznych punktów tranzytowych na świecie. Międzynarodowy korytarz transportowy Północ-Południe może spowodować, że Iran stanie się kluczowym ogniwem łączącym Indie, Azję Środkową i Rosję.	

8. Irak

Irak		
Informacje ogólne	Powierzchnia	438.317 km ²
	Populacja	30,4 mln
	PKB	171,49 mld USD
	PKB per capita	5695,7 USD
	Waluta	Dinar iracki
Eksport	Wielkość	97,8 mld USD
	Główne towary	Ropa naftowa, Skóry owcze, Narządy zwierzęce Skóry bydłęce, Cukier
	Główni partnerzy	Chiny, Indie, Korea Południowa, USA, Włochy, Grecja
Import	Wielkość	45,2 mld USD
	Główne towary	Żywność, leki
	Główni partnerzy	Turcja, Syria, Chiny, USA, Rosja
Struktura PKB	Przemysł – 49,7 %, Usługi – 45,1 %, Rolnictwo – 5,2 %.	
Perspektywiczne branże	Budownictwo i infrastruktura, Wydobycie złóż naturalnych, Energetyka, Zarządzanie gospodarką wodną, Rolnictwo, Edukacja (szkolenie kadr), Turystyka, Farmacja	
Stawka celna	25% - 100% (stawki są stale aktualizowane)	
Dostępne formy działalności	Formy rekomendowane dla inwestorów zagranicznych: prywatna spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (LLC), oddział zagranicznego podmiotu, przedstawicielstwo podmiotu zagranicznego.	
Najważniejsze wnioski	Gospodarka Iraku jest silnie uzależniona od produkcji ropy naftowej - kraj ma piąte co do wielkości potwierdzone rezerwy ropy na świecie. Gospodarkę kraju charakteryzuje stosunkowo słaby sektor prywatny, powszechna korupcja, duży zasięg szarej strefy oraz wysoki stopień biurokratyzacji gospodarki. Na irackim rynku pracy występuje niedobór wykwalifikowanej siły roboczej. Infrastruktura gospodarcza i transportowa jest stosunkowo przestarzała i źle rozwinięta. Rynek uregulowany jest mało przejrzystymi przepisami handlowymi. Problemem kraju są ponadto poważne napięcia polityczne między różnymi mniejszościami etnicznymi i religijnymi a rządzącą większością szyicką. Pewne możliwości związane z wejściem na rynek iracki generowane są przez stopniowe luzowanie sankcji gospodarczych i politycznych, które były nałożone na ten kraj.	

9. Izrael

Izrael		
Informacje ogólne	Powierzchnia	22.000 km ²
	Populacja	8,0 mln
	PKB	297 mld USD
	PKB per capita	34800 USD
	Waluta	Izraelski szekel
Eksport	Wielkość	55,8 mld USD
	Główne towary	Diamenty, Leki pakowane, Obwody scalone, Leki niepakowane, Telefony
	Główni partnerzy	USA, Hong Kong, Wielka Brytania, Belgia Chiny, Turcja
Import	Wielkość	61,9 mld USD
	Główne towary	Diamenty, Samochody, Obwody scalone, Ropa naftowa
	Główni partnerzy	USA, Chiny, Szwajcaria, Niemcy, Belgia
Struktura PKB	Usługi – 70,2 %, Przemysł – 27,3 %, Rolnictwo – 2,5 %	
Perspektywiczne branże	IT/ICT, Biotechnologia, Life-Science, medycyna, technologie środowiskowe, nanotechnologia, zdrowa, ekologiczna żywność	
Stawka celna	0% - 278%	
Dostępne formy działalności	Formy rekomendowane dla inwestorów zagranicznych: spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - prywatna i publiczna, samozatrudnienie, spółka partnerska	
Najważniejsze wnioski	<p>Gospodarka Izraela należy do najbardziej innowacyjnych na świecie. Izrael posiada najwyższy na świecie współczynnik naukowców, inżynierów i techników (140 na 10.000 zatrudnionych). Izrael rejestruje największą - po Dolinie Krzemowej – liczbę firm typu start-up. Bardzo duża część społeczeństwa dobrze komunikuje się w języku angielskim. Izrael charakteryzuje jeden z najwyższych wśród krajów OECD relatywny poziom wydatków na R&D (ok. 4,3% PKB) oraz wysokiej jakości infrastruktura transportowa i społeczna (np. dobrze rozwinięta służba zdrowia). W kraju wciąż problemem jest niestabilny system polityczny, który może prowadzić do przedkładania partykularnych interesów nad dobro społeczeństwa oraz położenie w niestabilnym politycznie i militarnie regionie oraz złe relacje polityczne z sąsiednimi krajami. Pomimo optymalnych warunków do rozwoju stosunkowo niewielki i płytki rynek, który może utrudniać skalowanie działalności gospodarczej.</p>	

10. Jordania

Jordania		
Informacje ogólne	Powierzchnia	89,342 km ²
	Populacja	6,5 mln
	PKB	38,7 mld USD
	PKB per capita	5541 USD
	Waluta	Dinar jordański
Eksport	Wielkość	9,8 mld USD
	Główne towary	Nawozy potasowe, Sprzęt lotniczy, Fosforany wapnia, Odzież, Farmaceutyki
	Główni partnerzy	USA, Arabia Saudyjska, Irak, Indie, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Kuwejt
Import	Wielkość	21,8 mld USD
	Główne towary	Samochody, Benzyna, Ropa naftowa, Złoto, Gaz LPG
	Główni partnerzy	Arabia Saudyjska, Chiny, USA, Niemcy, Zjednoczone Emiraty Arabskie
Struktura PKB	Usługi - 66,2%, Przemysł - 29,60%, Rolnictwo - 4,20%	
Perspektywiczne branże	Meblarska, farmaceutyczna, wysokojakościowe / wyspecjalizowane / regionalne dobra konsumpcyjne tj. oliwa z oliwek, sól z morza martwego etc., energetyka odnawialna ze szczególnym uwzględnieniem energii słonecznej i wiatrowej, sektor ICT, e-health	
Stawka celna	5% - 25% (dotyczy głównie luksusowych dóbr konsumpcyjnych)	
Dostępne formy działalności	Spółka jawna, Spółka komandytowa, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka akcyjna, Spółka zagraniczna – operacyjna, Spółka zagraniczna – nieoperacyjna, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – działalność jednoosobowa, Spółka partnersko akcyjna (Limited partnership in shares), Spółka holdingowa, Towarzystwo funduszy inwestycyjnych, Spółka zwolniona z opodatkowania	
Najważniejsze wnioski	Gospodarka Jordanii jest bardzo konkurencyjna kosztowo. Jordania otrzymuje znaczne wsparcie polityczne i finansowe ze strony krajów zachodu i krajów z regionu Zatoki Perskiej. Jednakże gospodarkę kraju charakteryzuje silne uzależnienie od sytuacji politycznej w sąsiednich krajach: Iraku, Izraelu, Autonomii Palestyńskiej, Syrii i Egipcie oraz uzależnienie w zakresie dostaw energii od krajów ościennych np. Arabii Saudyjskiej. Deficyt budżetowy Jordanii oddziałuje na wszystkie sektory gospodarki, wpływając na obronność, bezpieczeństwo i jest głównym czynnikiem powstrzymującym wzrost gospodarczy. Sektor energetyczny, w szczególności wytwarzanie energii i rozwój wydobywania i przetwarzania łąpków naftowych, są kluczowymi sektorami wzrostu.	